NEP 2020 : फार्मसी विद्यार्थ्यांसाठी नव्या युगाची सुरुवात

सौरभ बोथरा यांच्या प्रेरणादायी प्रवासावर आधारित लेख

भारत सरकारने राबवलेले नवीन शैक्षणिक धोरण (National Education Policy -2020) हे केवळ विषयाभिमुख शिक्षणावर नव्हे, तर विद्यार्थ्यांच्या कलागुण, आवड, कौशल्य आणि जीवनमूल्यांच्या विकासावर आधारित आहे. या धोरणाचा मुख्य हेतू म्हणजे

"विद्यार्थ्यांनी आपल्या आवडी, नैसर्गिक क्षमता आणि तांत्रिक कौशल्यांचा उपयोग करून आत्मनिर्भर आणि नवोपक्रमशील भारत घडवावा."

फार्मसी हा एक अत्यंत बहुआयामी व समाजसेवा केंद्रित व्यावसायिक अभ्यासक्रम आहे. या क्षेत्रात केवळ औषधनिर्मिती किंवा हॉस्पिटल प्रॅक्टिस एवढ्यापुरते न राहता संशोधन, तंत्रज्ञान, उद्योजकता, आरोग्यप्रबोधन आणि डिजिटल हेल्थ सारख्या नव्या दिशा खुल्या होत आहेत. या भावनेचे उत्तम उदाहरण म्हणजे सौरभ बोथरा यांचा प्रेरणादायी प्रवास

* आवड आणि उद्देश शोधणे (Passion and Purpose)

सौरभ बोथरा हे आयआयटीमधून अभियांत्रिकी पदवीधर असूनही त्यांनी पारंपरिक करिअर सोडून योग आणि आरोग्यसेवा या क्षेत्रात प्रवेश केला. एका ध्यानसत्राने त्यांना शारीरिक आणि मानसिक आरोग्याचा नवा अर्थ समजला, आणि त्यांनी Habuild या योग शिक्षणाच्या ऑनलाइन चळवळीची स्थापना केली.

लेखक
डॉ. अविनाश दरेकर, प्राचार्य, केव्हिन नाईक फार्मसी कॉलेज, नाशिक

फार्मसी विद्यार्थ्यांसाठी हे शिकवणारे उदाहरण आहे *आपल्या शिक्षणातील ज्ञानाला आपल्या आवडीशी जोडल्यास ते व्यावसायिक मर्यादा ओलांडून समाजपरिवर्तनाचे साधन बनते.*

प्रत्येक फार्मसी विद्यार्थ्याने आपल्या क्षेत्रात स्वत:ची आवड शोधावी उदा. क्लिनिकल फार्मसी, रिसर्च अँड डेव्हलपमेंट, फार्माकोव्हिजिलन्स, न्युट्रास्युटिकल्स, हेल्थकेअर मॅनेजमेंट, किंवा डिजिटल हेल्थ इनोव्हेशन इत्यादी.

* तांत्रिक कौशल्यांचा वापर (Technical Skills and Innovation)

कोविड-19 काळात सौरभ बोथरा यांनी डिजिटल तंत्रज्ञानाचा वापर करून Habuild ही जागतिक स्तरावर पोहोचणारी योग चळवळ निर्माण केली. त्यांच्या नेतृत्वाखाली 'Habuild' ने गिनीज वर्ल्ड रेकॉर्डसह सहा जागतिक विक्रम केले आणि जगभरातील 1.2 कोटी लोकांपर्यंत पोहोचले.

फार्मसी विद्यार्थी याच तत्त्वांचा उपयोग करून नवीन तंत्रज्ञानावर आधारित प्रकल्प तयार करू शकतात, जसे की

रुग्ण शिक्षणासाठी Mobile Health Apps ,

औषधांच्या सुरक्षिततेसाठी AI आधारित Drug Monitoring Systems,

औषध वितरणातील कार्यक्षमतेसाठी ई-फार्मसी सोल्यूशन्स,

संशोधनासाठी डेटा ॲनालिटिक्स आणि मशीन लर्निंग आधारित साधने.

या माध्यमातून विद्यार्थी फार्मास्युटिकल इनोव्हेशन आणि उद्योजकतेचे नवे मार्ग शोधू शकतात — जे NEP 2020 च्या उद्दिष्टांशी सुसंगत आहे.

* सातत्य आणि प्रावीण्य (Consistency and Mastery)

सौरभ बोथरा यांनी गेल्या पाच वर्षांत एकही योग सत्र चुकवलेले नाही—अगदी आजारपण, प्रवास किंवा वैयक्तिक कारण असले तरी त्यांनी आपली नियमितता कायम ठेवली. त्यांच्या सातत्य आणि प्रामाणिकतेमुळेच Habuild आज जगभर ओळखली जाते.

फार्मसी विद्यार्थ्यांनीही हेच तत्त्व अंगीकारावे

दररोजचा अभ्यास, प्रयोगशाळेतील प्रामाणिक काम, संशोधनवृत्ती आणि आत्मशिस्त या गोष्टीच यशाचे खरे घटक आहेत.

सातत्याने शिकण्याची वृत्तीच भविष्यातील फार्मासिस्टला नेता आणि नवोपक्रमक बनवते.

* प्रेरणादायी उपमा

सौरभ यांचा प्रवास म्हणजे एका लहान रोपाला योग्य माती (तंत्रज्ञान) आणि पाणी (सातत्य) मिळाल्यावर ते वडाच्या झाडासारखे (जागतिक चळवळ) फुलण्यासारखे आहे. तसाच प्रत्येक फार्मसी विद्यार्थी आपल्या ज्ञानाला डिजिटल कौशल्ये आणि नवकल्पना यांच्या मातीमध्ये रोवून एक मोठे, समाजोपयोगी झाड फुलवू शकतो.

सरतेशेवटी , सौरभ बोथरा यांची कथा ही NEP 2020 च्या तत्त्वांची जिवंत उदाहरण आहे

जेव्हा शिक्षणात आवड, कौशल्य आणि सामाजिक उद्देश एकत्र येतात, तेव्हा ते व्यक्ती आणि समाज दोघांनाही प्रगत बनवते.

फार्मसी विद्यार्थी आपल्या क्षेत्रात संशोधन, नवकल्पना आणि डिजिटल आरोग्य तंत्रज्ञान यांचा वापर करून भविष्यातील हेल्थकेअर इनोव्हेटर्स बनू शकतात. त्यांनी केवळ रोजगार शोधणारे नव्हे, तर रोजगार निर्माण करणारे, आरोग्यसेवेतील बदल घडवणारे आणि आत्मनिर्भर भारताचे शिल्पकार होणे हेच NEP- 2020 चे खरे यश आहे